

Këyítfii Pool deb kibín Bu-Korentida Wo'eencii lëgís Këyítfiida

Këyítfii fii fëri Pool bín kerceencaa ga teeraa Korentida. Ya karee daama ga baawaagari wukanakwa. Ya tumee daama kiis kiinoo na caban. Jamaanaama wëri ya jangat ga duuy buwaa enussii yaawúu'fa bi ba gëmmba ga Kiristaanii.

Korenti enee teeru wilëeki'-solu. Gaal-giyycaa meyohee daa en béeb ca teeri daama ee dëkaa yewineera toonoh. Faankoh-pakaycaa yewineera daama foda ka man ga teerucaa ciyaakcaa ciinooda. Fodaama, ba baydohha kerceencaa ga badukeenaa wibóni'waa waama. Iñaama ekka Pool coonu fiyaak. Ya bitukka lool gaba. Ya binnda këyít kiwo'ba ba watuk buwaama bibóni'baa (1 Korenti 5: 9). Laakka bibo' baa hay gari kiwo'i yen ga badukeenaa kerceencaa ga Korentida. Pool dallaba kibín këyít kiña'ba. Ya yúunndaba ga enaama ciyewin fodii kihëgískohkaa laak ga duuy kerceencaada, ga loo ki'en faankoh-pakay, ga loo kipañ, ga loo kiñam koynohkaa tumu sarah ga koofcaa, iña aaw ga jawootii jaangii na cuuniifaa fisela'í'faa Ha'mudii, iñcaa Heli yisela'í'yii onohida, na ga loo kimilískaa buwaa kaaninda.

Pool wo'aba ban an: Ki'am bi yëgís ga Kiristaanii doj kërí mín kipay iñcaa cimoroocaama

ga buwiida, ee kiwaa' mooroomfu kəri en waasaa mínlukohan béeb íñaamada.

Kéyítfi Pool bín bu-Korentida tíidoh anee:

- 1 - Kēñdoh (1: 1-9)
- 2 - Kihégískohkii laak ga jaangii Korentida (1: 10-4: 21)
- 3 - Pool ña' bu-Korenti ga badukeenaa wibó ní'waa ba enukohda (5: 1-6: 20)
- 4 - Íñii Pool taas ga loo séyda (7: 1-40)
- 5 - Pool taas ga loo koynohkaa tumu sarah ga koof (8: 1-11: 1)
- 6 - Badukeen kerceen ga duuy jaangu (11: 2-34)
- 7 - Íñcii Helii yisela'í'yii onohida (12-14)
- 8 - Pool níindísoh kimílískaa Kiristaanii (15: 1-58)
- 9 - Dímalaa aaw ga kerceencaa laakooda (16: 1-4)
- 10 - Pool waayukka kibaaß (16: 5-12)
- 11 - Íñcii Pool mēeñjoh ki'ebil bu-Korentida; Tanjoh. (16: 13-23)

Kēñdoh

¹ Mi Pool, Kooh, ga íña ya waa', yəri bayyoo ki'en apotaa' Yéesu Kiristaa. Mi yəri bínndúu kéyítfi fii, mi na Sosten mbokiigaruu,

² dú, bu-jaangii Kooh ga teerum Korentida, dú bii dú en buu Kooh kooroh ga Yéesu Kiristaada, dú bii dú bayu ki'en heetiigari wisela'í'wiida na béeb buwii daa en tooh ba bayi teekii Yéesu Kiristaa Ha'mudiigaruuda. Yéesu yiima yəri en Ha'mudiigaba, ennda Ha'mudiigaruu.

³ Mi yii kíim Kooh Paamudiigaruu, ya na Yéesu Kiristaa Ha'mudii, ɓa barkeellúu, ɓa onndúu jam.

Kooh barkeelinnduu kooroh ga Yéesu

⁴ Mi dëk kigërëm Koohyiigoo ga loorúu ndaga dui ya barkeelinndúu kooroh ga Yéesu Kiristaada.

⁵ En ki'ena, kooroh ga Yéesu Kiristaa, Kooh oninndúu kihóomí' ga iñaa en tóoh, ennda béeb iñaa aaw ga loo kijangat na tóoh iñaa aaw ga loo ki'ínoh.

⁶ Iñii dí yéegaloh ga loo Kiristaaniida enin iñaa yégisin ga keeñciigarúu

⁷ Këri tah, Kooh barkeelinndúu, dú matɗin ga tóoh iñcii ya onohɗa, dú ɓii dú en na kisek wahtaa Yéesu Kiristaa Ha'mudiigaruu feeñan ga ndamaagarida.

⁸ Kiristaanii ga kihafci, yëri yahhúu ki'on kiyégis ga ngëmii bi ga siñdaanaa, doonaa ken laakoo iñaa ya wo'an garúu yibóní', bërínaa Yéesu Kiristaa Ha'mudiigaruu hayisanda.

⁹ Kooh iñaa ya dígoh tóoh, tummbi, ya yii ya ɓayyúu ki'en wíinoo na Kowukiigari, Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruuda.

Kihégiskohkii laak ga Jaangaa Korentida

¹⁰ Mbokcii, ga Teekii Yéesu Kiristaa Ha'mudiigaruu, mi kíimmbúu, béebpúu júwohat dú am wo'een wíinoo ee kihégisukoh hanat kilaak ga díkaantirúu. Enat wíinoo senjis, dú bok hel, dú bok halaat.

11 En ki' enaa, d'ú mbokciigoo, bu-kaan Kelowee wo'uunundoo an d'ú eni ga kinookoh ga díkaantiríú.

12 Mi waa' kiwo' an, yaa en béeb garúu yii wo' fodii dii: yii an «Mi, mi bok ga Pool», yaa an «Mi, mi bok ga Apoloos», yúu an «Mi, mi bok ga Pee'*, yúunee an «Mi, mi bok ga Kiristaanii.»

13 D'ú foon an Kiristaanii hégískoh hene? Ati mi yëri daaysee ga kuraanaa ndaga d'ú? Wala ati d'ú bëtísi' see ga teekaa Pool?

14 Mi gëremin Kooh ga dii mi bëtísi' 'ii yínoo garúu enndii Kirispus na Gayus rekaa.

15 Kon ken mínoo kiwo' an d'ú bëtísi' u ga teekiigoo.

16 Ahaŋ kay, mi yëri bëtísi' ban Estefanaas na bu-kaanci. Paaf danaa, mi níndísukkii kibëtísi' bíbo' bíliis.

17 En ki' enaa, Kiristaanii wossiiroo kibëtísi', wayee ya wosoo kiyéegaloh Hewhewii winéwí' wii ee mi ayukoo ga wo' een caa meyooh ga ki' ínoh bo' -súusúus. Fodaama, kikaankaa Yéesu ga kuraanaa enoo sooy.

Kiñaañkii Kooh na dooliigari

18 En ki' enaa, kiyéegaloh an Kiristaanii kaanin ga kuraanaa, buwii aaw ga kisaŋku' da tíku íñaama kidof. Wayee d'ú bii Kooh músalinda, d'ú hot doolii Kooh ga jangataama.

19 Bídu ga Këyítfaa an, Kooh wo' an: «Mi hay kidúbí' kiñaañkii ñëeñí' cii, mi fëeyí' helcii buwii toon kilaak helda.»

---

* **1:12** 1: 12 Teekaa «Kefaas» wëri wo' u ga bíncii dii.

²⁰ Kon ñeeñí' laak gada? Baa jagin laak gada? Baa ínohin kiwo' laak gada ga èldúnanii wii? Hanaa Kooh teewohhii an kiñaañ bo'-súusúus iñaá kidof?

²¹ Kooh, ga kiñaañkaagari, tummba bi bu-èldúna mínndiiri ki'ínoh kooroh ga kiñaañkaagaba. Iñaama tah kon ya koorohha ga wo'eenii dí yéegaloh buwii abohwa kidofda, kimúsal buwii gëman gawaða.

²² Yaawúu'cii meekisohu kitumdu kintaan, buwii enussii yaawúu'da heelu ki'ínoh.

²³ Wayee dí, dí yéegaloh Kiristaanii daayu ga kuraada. Iñaama kofeel ga yaawúu'cii ee buwii enussii yaawúu'da tíkuka kidof.

²⁴ Wayee buwii Kooh bay ga hafcida, ennda yaawúu', ennda baa enndii yaawúu', ba am an Kiristaanii yëri en doolii Kooh, yëri en kiñaañkii Kooh.

²⁵ Iñii Kooh tum kooroh ga Kiristaa ee buwii tík kidofda yëri wëñ kilúun kiñaañ bo'-súusúus. Ee iñaama Kooh tumee buwii tíkwa kilaakoo doolida paafin dooli bo'-súusúus.

²⁶ Mbokcii, malakat bii dú eneeda, dú bii dú laasin ga bëytohii Koohda: yewinndii garúu buwaa bu-èldúna tík bibo' biñeeñí', wala bibo' bilëeki'-dooli, wala buwaa límukoh ga yoh wiyaak.

²⁷ Ó'óo, man iñii bu-èldúna tík kidofda, yëri Kooh beβ kikaci'i' buwii bu-èldúna tík an ba bëri ínohda. Ee ban, iñaá bu-èldúna tík kilaakoo doolida yëri Kooh beβ kikaci'i' buwii bu-èldúna tík an ba bëri laak doolida.

²⁸ Ee, Kooh bewin iñii tíku yijutuut ga èldúna, ewuunun ee enndii tús ga èldúnada, kidúbí'

iñii bu-ëldúna tík yilëekí'-soluda.

²⁹ Kooh tummba iñaama doonaa ken laakoo iñaa ya ndamukan ga fikíici.

³⁰ Kooh yërí tum d'u ennda wínoo na Yéesu Kiristaa. Ee kooroh gari, Kooh oninnduu kiñaañ, ya abohinnduu ñibo' ñijúwí, tuminnduu ñibo' ñisela'í', músalinnduu ga baakaa'.

³¹ Kërí tah, fodaa ka bídu ga Këyítfaada, wo'u an: «Baa waa' kindamuk ga yenaa, ya ndamukatti ga Ha'mudii*.»

2

Dii Pool yéegaloh Kiristaanii daaysee ga kuraanaada

¹ Mbok-kerceencii, wii mi hay kúllúu mi ga kihaffoo, kiyéegallúu kúmpafii ga Koohda, mi toonndiirúu kimín kiwo' na kiweñ ki'ínoh.

² En ki'ena, mi abéeríi kiwo' narúu ga dara yiliis enndii iñaa aaw ga Yéesu Kiristaa dogaa, yii daaysee ga kuraanaada.

³ Mi sah, ga wii mi en ga díkaantirúuda, mi laakéeríi dooli, mi saakee hen lool sah ndaga kiniik Kooh.

⁴ Wo'enaagoo na iñaa mi jaɲngateeda ayukéeríi ga kimín kiwo', kaa meyoh ga kiñaañ bo', wayee ayukee ga doolaa Helii yisela'í'yii teewukohee ga d'uuy iñcii mi wo'da.

⁵ En d'anaa, ngëmiigarúu ayukoo ga kiñaañkaa meyoh ga ño'-súusúus, wayee ayukan ga dooli Kooh.

Ki'ínohkii meyoh ga Koohda

* 1:31 1: 31 Malkat Yéremíi 9: 22-23.

⁶ Moona déy, kiñaañ kəri dí jangat ee buwii ngëmiigaba matinda, ínohuunun gaka. Kiñaañkii kiima meyoohii ga ëldúnaanii wii, ee enaamacii en na kinguuruk ga ëldúnaanii wiida ínohsooka, ca cii ca aaw ga kisañku'ukda.

⁷ Kiñaañkii Koooh enee kúmpa ga buwiida kəri dí jangat. Bi ëldúna sakunaa lak Koooh waayukin kumëëñí' iñaa ya yah kitumda bi du mín kibok nari ga ndamaagari.

⁸ Enaamacii en na kinguuruk ga ëldúnaaniiwiida ínohsoo kiñaañkii kiima, ndaga eneena ba daayoo Ha'mudii líifin na ndamda ga kuraanaa.

⁹ Fodaa Këyítfaa wo'kada an:

«Iñaa has mosoo kihot,
nof mosoo kikeloh,

bo'-súusúus mosoo kihalaat,

iñaama yëri Koooh waayukdee buwii waa'tida.»✧

¹⁰ En ki'ena, du bëri Koooh teeb iñaama, kooroh ga Heliigari. Helii wiima nak hotin iñaa en tooh bi ga iñcaa wëñ kihoot ga halaatcaa Kooohda.

¹¹ Bo'-súusúus iñaa en garida, bii yiida mínndi ki'ínoh enndii helaa en gari, ya ga kihafcidanaa? Fodaama ken mínoo ki'ínoh iñaa en ga Koooh enndii Helii Koooh dogaa.

¹² Du ga kihaffuu, du laassii helaa meyooh ga ëldúna wayee du laas Helii meyooh ga Kooohda, en danaa du mín ki'ínoh iñcii Koooh onnduu ga kijofkiigarida.

✧ 2:9 2: 9 Malkat Ísayii 52: 15; 64: 4.

13 Iñcii Kooh onndii ciima, dí jëgírohhiica kooroh ga wo'een, caa meyoh ga kiñaañ bo'-súusúus wayee ca meyoh ga wo'een, caa meyoh ga Helii yisela'í'yii. Fodaama, iñcii meyoh ga Helii Koohda cëri dí yéegaloh ga buwii bay Helaagarida.

14 Baa bay halaat bo'-súusúus kesi mínoo kitook iñcii meyoh ga Helii Koohda. Ca eni gari wo'een dof. Ya mínooca ki'ínoh ndaga Helii Kooh yëri onohica ki'ínoh.

15 Baa bay Helii Kooh nak mínin ki'ínoh iñaa en tóoh, wayee ya ga kihafci, buwaa bínoo mínoo ki'ínoh iñaa ya halaatda.

16 En ki'ena, bídu ga Këyítfaa an:
«Bii mín ki'ínoh iñaa Ha'mudii halaatda ba, bi ya míniri ki'on hel?»

Dí ga kihaffii nak, dí bay halaatii Kiristaanii.

3

Súrgacii jaangii Kiristaa

1 Mi nak mbokcii, mi mínndii narúu kiwo' fodii baa wo' na buwaa taam na Helii Kooh. Wayee mi wo''a narúu fodii baa wo' na buwaa taabuku iñaa neβ kumuunba, fodii tulii' ga ngëmii ga Kiristaaniida.

2 Këri tah, mi bëpí'tarúu miismii rek, mi e'tiirúu ñamahii wiyëgísí'wii ndaga lak dú hatinoowa. Ee sah bi wati dú hatinoowa,

3 ndaga dú lís kipes fodii buwaa taabuk neblaak-kumuun. Waa ki'iñaan na kiñaroh cii lís kilaak ga díkaantirúu, dú mínan na kiwo' an dú líssii kitaabuk neblaak-kumuun, ee

badukeeniigarúu enndii badukeen bo'-súusúus kesi?

⁴ Binaa d'ú aaw kinookoh, bii an: «Mi, mi bok ga Pool», bíinoo an: «Mi, mi bok ga Apoloos», iñaama enndii badukeen bo'-súusúus kesse?

⁵ Ee sah, bii en Apoloos ba? Bii en Pool ba? Dí, dí súrga Kooh kep, ee d'ú kooroh garíi hen, ki'aas ga ngémii. Yaa en béeb garíi tum légëyaa Ha'mudii sassida.

⁶ Mi, mi yípin kedikkii, Apoloos soollaka, wayee Kooh yëri yëki'ka.

⁷ Kon nak, bii yípdfa na yii sooldfa enussii dara, Kooh yii yëkdi kedikkiida yëri en tooh.

⁸ Yii yípdfa na yii sooldfa bëri hín wem. Yaa en tooh Kooh neehalanndi ga coonufaa ya daydfa.

⁹ En ki'ena, dí bëri taam kilëgyi' Kooh, ee d'ú bëri en yooniigari, d'ú ennda ban tawahii Kooh en na kiyípdfa.

¹⁰ Ga inii Kooh onndoo ga kijofkiigarida, mi enin tawahohaa setin yah, mi yípin larii tawahii ee bo' yiliis yii tawah ga dookgaanii. Kon nak, baa en béeb watukat dijófi' daa ya tawahida

¹¹ Larii tawahii wa wínoo ee Yéesu Kiristaa yëri. Laakissii la' wiliis waa mín kiyípu.

¹² Ga dook lariima nak laakin buwaa en na kitawah ga na wúruus, bii na heelis, bii na siimii cimóri', bii na haanga, bii na boob, bii na baan.

¹³ Ga besaa bërii éldúna yah ki'atti'udfa, iña bo' légëyin tooh hay kihotuk, meydohu fan. En ki'ena, besaama yah fodii kiwii, kaa baa en béeb, légëyaagari hay ga kikoo'dohu, kimalak daa wa hín kimandfa.

¹⁴ Baa iña fu tawah ga dook laraada kiwiikaa mínndii dara ganaa, fu hay kilaas neehal.

15 Wayee nak, baa iñaa fu tawahda takaa, fu hay kiñak neehalaagaraa. Fu hay kimúc ee fu madan na baa rëcoh ga kiwiikaa.

16 Dú ínohoo an dú bëri en Kaanfii Kooh ee Helii Kooh yii dëkka garúune?

17 Baa fu dúbí' Kaanfii Koojaa, Kooh hayyaa kidúbí' ndaga Kaanfii Kooh sela'in ee Kaanfiima, dúbí' bëri.

18 Ken hanat hafci kidúk. Binaa laak garúu baa tík hafci ñëeñí' ga fíkíi bu-ëldúna, ya namat kay kitook kitíku dof ga fíkíiba, en d'anaa, ya en baa ñaañin ga fíkíi Kooh.

19 En ki'ena, iñii bu-ëldúna tík kiñaañda iñaa kidof ga fíkíi Kooh. Bíduunun ga Këyítfaa an: «buwii toon kiñaañda, Kooh búukinba, koorohha ga helcaa ba la' ga kihafbaada.»

20 Bíduunun ban an: «Ha'mudii ínohin halaataa ñëeñí'caa, ya ínohin an ca en sooy.»

21 Kon nak, ken hanat kindamukoh bo'-súusúus. Dú bëri laak tooh:

22 ennda Pool, ennda Apoloos, ennda Pee', ennda ëldúna, ennda kipeskii, ennda kikaankii, ennda iñcii laak diimada, ennda iñcaa yah kihayda, toohca dúbí' laakca.

23 Ee Kiristaanii yëri laakkúu, Kooh laakka Kiristaanii.

4

Buwii enu apotaa' Kiristaaniida

---

* 3:22 3: 22 Malkat 1: 12: Teekaa Kefaas wëri Pool bay dii.

¹ Kon d'ú jommbú ki'aboh bisúrğa Kirs-taanii rek, d'í tuukuk lëgëy ki'ínohlukoh buwii kúmpafii en ga Koohda.

² En ki'ena, ßaa tuukuk lëgëy bo', iña ya meekisuda wëri en kitum lëgëyaagari bi júß foda ya nakukada.

³ Mi ga kihaffoo, waa d'ú atti''oo, wala mi bayu paanaa atti'ohsida, dara bíttiuroo ga. Mi nak, mi atti'oo haffoo ßan.

⁴ En ki'ena, heliigoo yammbiuroo ga dara wayee iñaama tahhii mi wo' an mi júwin. Ha'mudii yëri don jommboo ki'atti'.

⁵ Kon nak kaa atti'at ken ee wahtii Ha'mudii amda le''ii. Sekat bi Ha'mudii hayis. Yëri yah kiléeri' iñcii ðaakuk ga ñúusiida, ya meydoh fan halaatcii ðaaku ga keeñciida. Fodaama, ßaa en ßeeß Kooh hayyi kikañ, kaña wa' gari.

⁶ Mbokcii, mi wo' iñcuma garoo na ga Apoloosaa, nam ki'en mi waa'túu kiyúun. En ðanaa, d'ú malak garínaa, d'ú ínoh iñii liiwukii wii waa' kiwo'ða an «Eemat ga iñaa bídu ga këyítfaada.» Kon ken garúu hanat kibëwi' hafci ya fa'ta na yiinaa, ya yóoski' yaa tesda.

⁷ En ki'ena, fu wóotíroh na buwii ga ya? Iñii yiida fu laak ee enndii Kooh onndaari? Waa Kooh yëri onndaa iñcii fu laakda, fu ndamuk ya ga en fan fu yëri on haffu?

⁸ Kon daal, d'ú laakin tóoh iña d'ú sooluk! Kon daal d'ú dóoyírin! Dú foñinndii, kon d'ú aasin ga kibuu' haat! Dii d'í waaree d'ú en ßibuu' kayoh-kayohda ee d'í bok narúu kinguurukda!

⁹ Ee sah, manndoo na d'í apotaa'cii, Kooh bewinndii, ya hanohi'tarii fenoo buwii, d'í en

buwaa jom ki'apu, béeb malaki ga, dí en yensirukaah ga fikíi éldúna, fikíi malaakacii na fikíi béeb buwii.

¹⁰ Dí, dí bəri tíku dofcií ndaga Kiristaanii, dú, dú ennda ñeeñí'cii an bəri en wínoo na Kiristaaniida. Dí, dí bəri en buwii laakoo doolida; dú, dú ennda buwii an bəri laak doolida. Dú, dú bəri en buwii eru cé'e'da, dí nak, dí ennda buwii faali'ussiida.

¹¹ Bi ga wahtii dú enohda, dí bii yaaβ, dí bii píł, dí laakoo iñaa dí ekukan, dí bii feeku ee dí dək ga kiwíil.

¹² Iñaa dí ñaman, dí ləgəyiri na yahciigaríi. Binaa bibo' bassíinaa, dí kíimi'ba yijófi'. Binaa dí hatalu ga kipesaa, dí tookka.

¹³ Buwii wo'i garíi yibóní', wayee dí wo'i naba wo'een cinéwí'. Ga fikíi buwii, dí bəri en caluscii éldúna, dí bəri en baycii éldúna.

Towutii Pool ga ngəmiida

¹⁴ Mi bínndiirúu iñcuma kikaci'i'túu, wayee mi bínca kiyúunndúu, dú bii mi aboh bitowuroo ga ngəmií, taa mi keeñukinda.

¹⁵ En ki'ena, luu bo' bijúnni-daan̄kaah yóodíreerúu kitaabuk Kiristaanii, dú laakkii paamun biyewin. Mi en paamudii haydohhúu ga Yéesu Kiristaada, kooroh ga Hewhewii winéwí' wii mi yéegallúuda.

¹⁶ Kon mi kíimmbúu, tumat fodiigoo.

¹⁷ Kəri tah mi wosohhúu Tímotée yii mi aboh fodii kowuroo ga ngəmiida, mi keeñukinndi ee ya júwin ga fikíi Ha'mudii. Ya hayyúu kiníindís dii kipeskiigoo man ga waasii Kiristaanii, ee

iñaama yëri en iñii mi jëgíroh daa en béeb ga jaanguciida.

¹⁸ Laakin ga ñuuyúu ñuwaan en na kibëwí' yúuk, ña foon an mi hayisanndii kiwaakneerúu.

¹⁹ Wayee neñ Ha'mudiinaa, diimanaa mi hayyúu kiwaaknee bi mi ínoh, ñuwaama en na kindamukda, ati ña wo' túuwtaagaña don wala laakin iñaan ña mín.

²⁰ En ki'enaan, kibok ga Nguurii Kooh enndii kiwo' na kúuw kesi onohika wayee kimínkaa meyoh garida onohika.

²¹ Iñii gënëllúu ya? Mi hay garúu, mi taam na kifeekoh, wala mi hayan, mi tam na keeñ kiwaaroh na kidúkoh narúu?

5

Badukeenaa wibóni'waa kerceencaa Korenti

¹ Giliis gee ñan: ñuwii keloh an laakin ga ñuuyúu kibonkaa hotuk, kaa wëe'taa ga an kii ñuwii ínohsoo Koohda sah tumsooka. Wo'u kon an laakin garúu yaa tum beti paamci beti,

² ee an dú ndamukoh iñaama. Keeñjúu jomee ga kileeh hen ee ñaa tum iñaamada dú kaalli ga díkaantirúu.

³ Mi nak, luu en an mi gaa narúu duma, heliigoo wii narúu duma. Kon man na mi yii ga díkaantirúu ee ñaa tum iñaan yibóni'yaamada mi atti'inndi haat.

⁴ Mi nakinndúu ga teekii Yéesu Ha'mudiigaruu, hídirukohat, mi yah ga díkaantirúu ga hel ee doolii Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu yah naruu kitaam.

⁵ Baama, tíkatti ga yah Seytaani, en dānaa faanfaagari dúbíru, ee fodaama fitaagari mín kimúc ga bēriinaa Ha'mudii hayisandā.

⁶ Dú laakoo iñaa dū ndamukohan. Dú ínohin liiwukii wii an: «Moloŋ-kuun wijutuut, waa kaañohin dooyin kikaañohi' kuuncaa tóohca.»

⁷ Kon sétirat haffúu ga moloŋ-kuunii wimēēñí'wii en baakaa'dā, en dānaa dū set wic, dū man na kuun ci'as caa tummbii moloŋ-kuun. En ki'ena, Kiristaa apuunun ga kuraanaa, ya ennda baal-sarahiigaruu ga Paakii.

⁸ Kon dū húmbalat Paakiigaruu ee hanat ki'en na mbúuraa tumin moloŋ-kuun wimēēñí', wii en kimoroo ga nof na kisootdā, wayee enat na mbúuraa en kiset keeñ na kitum iñaa en kayohdā.

⁹ Mi bídeerarúu kēyít, mi wo''arúu an kaa bokat dara na buwaa faanuki na baa en béebdā.

¹⁰ Wo'eeniigoo aawéeríi nak ga buwii ga èldúna faanuksi na baa en béebdā, wala bii waari kigooñ iñaa en tóoh ga hafbada, lokcii wala buwii jaamuki tuu'dā. Buwiima, dū na' naba kibokoo ga daranaa, dū meyan èldúna hen.

¹¹ Mi waareerúu kiwo' an: Kaa bokat dara na buwaa tíku hafba kerceen ee ba faanuki na baa en béebdā, bii waari kigooñ iñaa en tóoh ga hafbada, bii aamuki koofdā, bii basi mooroombada, bii dēk ga kilaalda, bii lokida. Baa man fodaama kaa bokat nari sah kiñam.

¹²⁻¹³ Buwii enussii kerceendā mi yēri jomba ki'atti'e? Ó'óo, Kooh yēri yahba ki'atti'. Wayee dū, dū jomin ki'atti' buwii dū bok naba jaangudā. En ki'ena, bídu ga Kēyítfaa an: «Bii

yibóní'yii, meydohatti ga díkaantirúu.»

6

Kilayoh ga díkaanti bikerceen

¹ Mbokcii, binaa yíinoo garúu laakoh na mbokkerceen mooroomcinaa, ya mínan na kikéldúk buwii en buu Koohda, ya ka' ki'atti'u ga buwaa júwussii ga fikíi Kooh?

² Kon, dú ínohoo an buwii en buu Koohda bəri yah ki'atti' éldúnane? Waa dú bəri yah ki'atti' éldúna, íinii hoonohhúu ki'atti' íńcaa ciyíncaa caama ya?

³ Hanaa dú ínohoo an bi ga sah malaakacii dú bəri yahba ki'atti'? Kon ki'atti' íńcii ga éldúnada mínannduu na kitèh?

⁴ Ee kat, laakohaa man fodaama, en ga díkaantirúunaa, dú bebnee bibo', baa jaangii abohba buwaa enndii dara, ba atti'úu?

⁵ Mi wo' man íńaama jominndúu ki'ap kaci. Hanaa kay laakin ga dúuycúu bo' yíinoo yaa ínohin yen book, yaa mín ki'atti' mbokkerceen banak baa laakoh?

⁶ Kon morin moos kerceen na mooroomci, ba laakoh bi ba ka'nee sah ga fikíi atti'ohcaa gëmussii ga Yéesudane?

⁷ En ki'ena, kilayoh ga díkaantirúu kəri deb kiteewoh an dú keenin jac. Kitooñu fu múuñ, kilokdu fu múuñ enndii kəri gën kilayoh na mooroomfune?

⁸ Ee eembiida sah, dú ga kihaffúu, dú bəri tooñi, dú bəri loki ee dú tumi mbokkúuka.

⁹ Kon dú ínohoo an buwii júwussiida boksanndii ga buwaa yah kilam Nguuraa Koohdane?

Kon ken hanattúu kidúk. Buwii faanuki na baa en béebda, buwii aamuki koofda, buwii dúki yaalba na betiba ba faanuki na bo' yiliisda, yaalcii faanuki kibeti na yaal mooroombada, na buwaa tumka légëyda,

¹⁰ lokcii, buwii waari kigooñ iñaa en tooh ga haffada, buwii dëk ga ki'anda, buwii basi mooroombada, gúroh-waascii, béeb buwaama boksandii ga buwaa yah kilam Nguuraa Koohda.

¹¹ Biyewin garúu madee fodaama kudewaa, wayee dú setdussa ga baakaa'ciigarúu, dú faandussa Kooh han doonaa dú en buuci, dú abohussa bo' bijúwí' ga fikii Kooh, kooroh ga teekii Yéesu Kiristaa, Ha'mudii, na ga Helii Koohyiigaruu.

Erat Kooh Ndam ga faanciigarúu

¹² Laakin buwaa wo'i an: «Iñaa nebpoo tooh mi tum.» Kayoh, wayee enndii tooh jof garúu. Mi mín kiwo' an: «Iñaa nebpoo tooh mi tum», wayee, mi yahhii ki'is haffoo, mi en ñaam iñaa en tooh.

¹³ Dú wo'in ban an: «ñamah eni' look, ee look eni' ñamah.» Kayoh, ee Kooh hayca kidúbí' ca kanak toohca. Faan nak, enohussii kifaanuk na baa en béeb. Faanfii eni' Ha'mudii ee Ha'mudii eni' faanfii.

¹⁴ Kooh yii mílisi' Ha'mudii ga kikaankaada, Koohyii yiima yëri yahuu kimílisi' ban ga kikaankaa, kooroh ga dooliigari.

¹⁵ Dú ínohoo an faanciigarúu iñcii cée' ga faanfii Kiristaa hene? Mi hay kibeβ moos cée'

ga faanfii Kiristaanii, mi tumwa cée' ga faan faankoh-pakayee? Múk, mi tumooka.

¹⁶ Kon dú ínohoo an baa fu faanuk na faankoh-pakayaa, fu enin nari faan fiinoone? En ki'ena, ga loo beti na yaal, bíduunun ga Kéyítfaa an: «Ba banak, ba yah faan fiinoo»[☆].

¹⁷ Wayee baa en wíinoo na Ha'mudiinaa, lak enin nari wíinoo ga hel.

¹⁸ Kon núpat kifaanuki na baa en béeβ. Béeβ baakaa' wiliis, waa bo' tum laakohhii dara na faanfaagari, wayee baa faanuki na baa en béeβ ya tumin iñaa joffii ga faanfaagari.

¹⁹ Kon dú ínohoo an faanfigarúu fëri en Kaanfii fisela'í'fii Helii yisela'í'yii dëkohdane? Heliima en garúuda, Kooh yëri onndúuwa. Dú, dú laakkii haffúu.

²⁰ Kooh eroh cadam fiyaak, ya laassarúu. Kon, na faanciigarúu, erat Kooh Ndam.

7

Iñii Pool taas ga loo sëyda

¹ Diimada du paafat ga iñcaa dú bídeeroo, dú meekissaroocada. Iñaa gën ga yaalda wëri en ya le'oo ga beti.

² Kikeen ga yibóní' nam kiyooβ hen bi, iñaa gëndá wëri en yaalaa en béeβ laak betici, betifaa en béeβ laak yaalci.

³ Yaal jomin kitum iñaa wa'ti ga díkaantici na betici ee beti ban jomin kitum iñaa wa'ti ga díkaantici na yaalci.

[☆] 6:16 6: 16 Malkat Sënees 2: 24.

⁴ Beti laakkii faanfaagari, yaalci yëri laak. Yaal ban laakkii faanfaagari, betici yëri laak.

⁵ Yíinoo gaba jomoo mooroomci kihoonoh hafci, enndii an ba júwoh ga hen, ba tum fodaama ee enoo ga iñaa maañ, lak ba waa' kikiim Koohaa. Wayee gaama paafaa, ba taabaatat ba sëy. Enndiikanaa, ba mínsannndii ki'abuk ee Seytaani mín ga kikooroh, fi'ba.

⁶ Iñii mi wo' yii mi tookin ya tumu, wayee mi gítinnndii ken ga.

⁷ En ki'ena, enee ga iñaa gënelloonaa, béeb tuman fodiigoo. Wayee nak baa en béeb na iñaa Kooh onndida. Yii Kooh onndi iñii yii, yii Kooh onndi iñaa yay.

⁸ Yaalcii laaksoo betida na beticii biyaalba kaaninda, iñii mi wo'ba ee gën gabada wëri en an ba tum fodiigoo, ba tesda.

⁹ Wayee en lak ba mínoo ki'abukaa, yaal pajat beti pajuk. En ki'ena, kipañ na ki'en ga pañ, kéri gën kitak.

¹⁰ Buwii en ga kipañ wala kipajukda mi wo'ba iñii yii: Betifaa pajukin jomoo kitagoh na yaalci. En ki'ena, enndii mi ebilohka na kihaffoo, wayee Ha'mudii yëri.

¹¹ Ee binaa fa tagoh narinaa, fa jomoo kipajukis wala book fa júwohisat na yaalci. Yaal ban jomoo kifoñ betici.

¹² Iñii mi yah kiwo' yiida nak enndii Ha'mudii ebilohhi wayee mi yëri wo'ka: Binaa yaalaa en kerceen laak betifaa enndii kerceenaa, ee betifaa took kites narinaa, ya jomoo betifaa kifoñ.

¹³ Fodaama ban, betifaa en kerceen laak yaalaa enndii kerceen ee yaalaa took kites

narinaa, ya jomoo kitas ban.

¹⁴ En ki'ena, yaalaa enndii kerceen Kooh tookinndi ndaga daa fa taam na betifaa en kerceenda, ee betifaa enndii kerceen Kooh tookinfa ndaga daa fa taam na yaalaa en kerceenda. Enndii fodaamanaa, towutaagaba madan na towu yiifa', ee wiima lakanaa Kooh tookinta.

¹⁵ Wayee nak baa enndii kerceen waa' kitagoh na baa ya pajoh nari en kerceendanaa, yaama iisatti ya yee'. Iñaama laakaa, yaa en kerceenda, ennda yaalaa ennda betifaa, ya laakin hafci. En ki'ena, Kooh bayyuu kipes ga jam.

¹⁶ Fu betifii en kerceenda, fu inohoo ati eneena fu hay kitah yaalfu kimuc, ee fu yaalii en kerceenda ban, fu inohoo ati eneena fu hay kitah betifu kimuc.

Kaa súpitat kipessúu

¹⁷ Paaf ga iñiimanaa, baa en béeb lisat kitaabuk kipeskaa Ha'mudii onndida, kipeskaa ya enohee ga wii Kooh bayyi ga hafcida. Iñaama yeri mi ebiloh ga béeb jaangucii.

¹⁸ Baa, wii Kooh bayyaa ga hafci, laakkaa lak fu gúrukinaa, kaa heel kidaak mandargaa teewoh an fu gúrukinda. Baa, wii Kooh bayyaa ga hafci, laakkaa lak fu gúrukkiinaa, kaa gúruk.

¹⁹ Kigúruk na kigúrukkii tooh laakoo solu. Iñii laak soluda weri en kitum iña Kooh nakohda.

²⁰ Baa en béeb lisat kitaabuk iña ya enee ga wii Kooh bayyi ga hafcida.

²¹ Baa, wii Kooh bayyaa ga hafci laakkaa lak fu ñaam, iñaama hanattaa kibit. Wayee fu

hot halaa onanndaa kilaak haffunaa, wa onattaa kisaan.

²² En ki'ena, ɓaa fu en ñaam ee Ha'mudii bayinndaa ga hafcinaa, fu yaama, Ha'mudii oninndaa kilaak haffu. Fodaama ɓaa fu enndii ñaam ee Ha'mudii bayinndaa ga hafcinaa, fu yaama, fu ñaam Kiristaanii.

²³ Kooh lomohinndúu cadam fiyaak; kon kaa enat ñaam ɓo'-súusúus.

²⁴ Mbokcii, ɓaa en bééɓ, ga fíkii Kooh ya lísat ga iña ya enukohee, ga wii Kooh ɓayyi ga hafcida.

Buwii enussii ga kipañ wala kipajukɗa

²⁵ Diimada kon, mi hayyúu kitaas ga loo ɓuwii mosoo kile' ga ɓeti wala yaalda. Enndii nak Ha'mudii ebilohka, wayee mi yah kiwo' halaatoo. Ee dú jominndoo ki'óoluk ndaga Ha'mudii ga yërmaandiigari yëri onndoo halaatiima.

²⁶ Mi, mi foogin an gënin ga yaal, ya tes ɗa, ya aasoo ga ɓeti ndaga conucii ga jamaanii watida.

²⁷ En fu laakin ɓetinaa kaa heelfa kifoñ, en fu laakoo ɓetinaa tesaa ɗa.

²⁸ Binaa fu pañ ɓanaa, fu tummbii baakaa'. Ee oomaa-jowu pajukaa, ya tummbii baakaa'. Wayee ɓuwii aas ga sëyɗa, ɓa hay kilaak coonu besaa en bééɓ, ee iñaama yëri mi sagi'túu.

²⁹ Dú mbokcii, iñii yii yëri mi waa'túu kiwo'. Iñii tesɗa yewinissii. Aboh ga watinaa, yaalcii pajinda, ɓa madat ga kipesɓa fodii ɓuwaa pañjii;

³⁰ ɓuwii kodukɗa, ɓa madat na ɓuwaa kodukkii; ɓuwii en na kiyenda, ɓa madat na ɓuwaa

yenndii; buwii lomíɗa, ɓa madat na buwaa laakkii iñaa ɓa lomɗa;

³¹ buwii jeriñukohi iñcii cijófi'cii ga ëldúnada, ɓa madat na buwaa mosooɗa kijeriñukoh. Iñaa enat fodaama, ndaga ëldúnaanii wii ga dii wa mandá, yahissii kimaañ.

³² Mi waa' d'ú ɓëgísuk ga halaat ëldúna. Yaalaa pañjii, líki helci ga iñaa aaw ga loo Ha'mudii, ya heeli kineɓloh Ha'mudii.

³³ Wayee ɓaa pajin líki helci ga enaama ëldúna, ya heeli kitum iñaa tahan ɓetici wëñji kiwaa'.

³⁴ Fodaama, ya warukoh ga enaama kanak caa ɓítinndi. ɓetifaa pajukkii ɓan wala ooma-jowu, líki helci ga iñaa aaw ga loo Ha'mudii doonaa ya en yuu Ha'mudii ga ɓééɓ iñaa ya tum na iñaa ya halaat. Ee ɓetifaa pajukinda nak líki helci ga enaama ëldúna, ya heeli iñaa tahan yaalci wëñji kiwaa'.

³⁵ Mi wo' iñuma ki'amɗohhúu rek, enndii an mi waa'túu ki'ek ga gagal. Mi waa' rek kipessúu en ga daa gënda ee d'ú eroh haffúu tóoh ga lëgëyii Ha'mudii.

³⁶ Kon d'ú paafat kimma ga loo oomaa-fiil, yaa pokin jowu. Binaa helci lík lool ga jowujaa ee ya halaat an ya mín kitum iñaa bokkii ga ee ya am an ɓa jom kipajoh henaar, ɓa pajohat: ya tummbii baakaa'.

³⁷ Wayee ɓan ya mínin ki'am bi yëgís ga keeñci an ya pajanndii ee ya faanukanndii na jowujaa. En lak iñaa ya am yaama yëgísin ga keeñci, ken gítinndiiri ga ee ya abin hafci ga jowujaanaa: ya tumin iñaa jof.

³⁸ Fodaama, baa pañ beti tumin iñaa jof ee yaa pañjiida nak tumin iñaa wëñ kijof.

³⁹ Betifaa pajukin lisan ga pajaa en lak rek an yaalci yaa lís kipesaa. Yaalaa kaanaa nak, ya mín kipajukis ga baa neɓpi, wayee enat ga kerceen fodaagari.

⁴⁰ Wayee nak ga halaattoo, ya wëñan kinebluk binaa ya tesɗanaa ee mi foogin an mi taam na Helii Kooh ga halaatuma.

8

Kiñam koynoh kaa tumu sarah ga koof

¹ Diimada ban, mi hayyúu kitaas ga iñum dú meekisoo ga loo koynohkaa tumu sarah ga koofda. Kayoh sah, dú bééɓpuu, baa en bééɓ garuu laakin iñaa ya ínoh. Ki'ínoh nak eki ɓo' ga kibëwí' hafci, kiwaaroh tahi ngëm kiyëgís.

² Baa foon an ya ínohin yen tooh, lak ki'ínohkaagari le''ii ga daa ka jomee kile'da.

³ Baa waarin Kooh, Kooh ínohinndi.

⁴ Kon ga loo iñuma dú meekisoo an ati koynohkaa tumu sarah ga koof jomin kiñamu wala jomooda, mi taassúu an: «koof enndii dara ga ëldúna ee Kooh yínoo don yëri laak»

⁵ En k'ena, iñcaama ɓuwii tík Kooh na Ha'mun ga asamaan na ga ëldúnada, ca yewinin.

⁶ Wayee en garuunaa, Kooh yínoo don yëri laak: yëri en Paamudii, yii sak iñaa en tooh ee dú ay kipessuu gari. Ee ban Ha'mun yínoo don yëri lak: yëri en Yéesu Kiristaa, ya yii tooh saku koorohha gari ee yëri en kipessuuda.

⁷ Wayee nak enndii kerceencii béebba bëri ínoh kayohfiima. Bínoo, koofcaa ba aamukeeda meycii ga hafcaagaba bi diima. Saycaa ba ñam koynoh sarah tooh madi ba na, ba bokidohu-unun ga sarahaa tumu waama ee helcaagaba hícískoh, ba foon an ba tumin yisépí'í'.

⁸ Ñamah moos deydohooruu ga Kooh: kiñambii ga, nëewísoo dara garuu ee kiñam ga, baatoo dara garuu.

⁹ Wayee nak watukaa iñaa dal helpu fu tumida wa en iñaa ekan buwaa ngëmaagaba yëgíssiida ga kitum baakaa'.

¹⁰ En ki'ena, baa ngëmaagari yëgíssii, hottaa fu yii fu ínohin kayohfiida ga dekataa aamukohsi koofda. Fu bokin kanu na buwaa aamuki koofdanaa, iñama mínoori ki'ek ga ki'aaw kiñam koynohkaa sarahu ga koof fodiigaraane?

¹¹ Fodaama, mbok-kerceenaama, ngëmaagari yëgíssiida, ki'ínoh-kayohkiigaraa tahinndi kisan'ku'uk ee lakanaa ya ban, Kiristaanii kaandfinndi ga kuraanaa.

¹² Fu tum baakaa' fodaama, fu tooñ mbok-kerceena ngëmaagari yëgíssii, fu yah helaa-garinaa, ínohaa an Kiristaanii yëri fu tooñ.

¹³ Këri tah, koynohkaa mi mín kiñam tooh, ka na' ki'ek mbok-kerceen ga kitum baakaaraa, mi iisanka hen bi taa', doonaa mi ekoo mbokko-kerceen ga kitum baakaa'.

9

Pool foñin tooh iñaa ya jomee kilaak ga lëgëy ki'apotaa'kaagari.

1 Enndii mi laak haffoone? Mi enndii apotaa' hene? Mi hottii Yéesu, Ha'mudiigaruune? Dú límukohhii ga lëgëyii Ha'mudii mi enukohdane?

2 Luu enee an laakin buwaa tookussiiroo apotaa', garúu, mi apotaa'. En ki'ena, enii d'ú enin wíinoo na Ha'mudiida teewohin kayoh-kayohda an mi apotaa'.

3 Iñii yii yëri mi layi' haffoo kitaas buwii yambooða:

4 Ati dí jomoo ki'eru ñamah na anah?

5 Dí jomoo kibaydoh betifaa dí pañ ee en kerceen fodii dii apotaa'cii bíinoo, ba na këmëenjkímuncii Ha'mudii na Pee'*, ba tumika dane?

6 Ati mi na Barnabaas dí banak rek dí bëri jom ki'anah kilaak iñaa dí pesohan?

7 Soldaarii yiida mos kibay hafci ga poosci? Bii yiida yípan kedik, ka límaa ya jomoo kimay ga towutaa? Wala níirohii yiida níiran yop ee an ya jomoo kile' ga miismaa ya tenida?

8 Kaa foogat an iñii mi wo'da mi bewohhi kesi ga iñciima buwii hot ca tumsida. Waasii Móyís ban wo''ii iñaamane?

9 En ki'ena, bídu ga an: «Kaa súm kúuwkaa enohfaa en na kiyon belaada.» Wo'eenama, enoh tah Kooh kiwo'wane?

10 Du bëri tah Kooh wo' iñaama man? Ehee, du bëri tah iñaama kibídu. Fodaama línoh jomin ki'am yaakaa' ga iñaa ya línda ee yonoh jomin ki'am yaakaa' kilaak bakci ga iñaa ya yonda.

---

* 9:5 9: 5 Teekaa wo'u dii, kikelohi' Gerekcaada en «Kefaas»

11 Dí nak, dí sokin garúu enaama cijóffí', caa meyoh ga Helii yisela'í'yii. Kon binaa dí laas ga iñaa dú lëgëy ga yahhúudanaa, iñaaama hëpin ga iñaa dí jom kisek garúudane?

12 Waa laakin bíbo' baa laak iñaaama garúu, enndii dí jomeeba ka kiwëñ kilaak garúu fúufe? Moona déy, iñaa dí jom kilaak garúu yaama dí taabukkiiri. Wayee dí kooruk tóoh doonaa laakoo enaama yíinoo yaa hoonohan kitíin lëgëyii kiyéegaloh Hewhewii winéwí' wii.

13 Buwaa lëgëyi ga Kaanfaa Koohda, man dú ínohin an ba bewohi iñaa ba pesohi ga iñcaa buwaa haydohi daamada; buwaa tum lëgëy-sarahohda, ba laasi bakba ga iñcaa tumsi sarah daamada✧

14 Fodaama, Ha'mudii nakoh an buwii tum lëgëy kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wiida, ba pesat ban ga lëgëyaa ba tum waama.

15 Wayee iñcaama mi jom garúu kilaakda, mi taabukkii wiinoo gaca. Ee mi bínndii íñii yii kiwaa' dú tumi'too yen. Ken mínoo kite' garoo iñaaama mi bakukohida: kikaan gënëllooka.

16 En ki' enaa, mi laakoo iñaa mi yah kindamuk ga kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii. Wa en sas garoo waa mi sasu, ee massa haffoo binaa mi yéegalohhii Hewhewii winéwí'wiinaa.

17 Enee an mi na kihaffoo, mi yërí tanuk kitumkanaa, eneenaa mi mín kiséentuk fay ga. Wayee, waa mi tíkuka hen, wa enin sas waa mi eru kitum.

18 Kon fayiigoo gada wërí en ya? Hanaa

✧ 9:13 9: 13 Malkat Léwitík 6: 9-19; Dëteronom 18: 1-3,14.

kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii, mi meekiso-hoo dara ee mi díibukoo kilaas iñaa buwii yéegalohiwa jom ga kilaakda.

¹⁹ En ki'ena, mi laak haffoo, mi enndii ñaam ken. Wayee mi tumin haffoo ñaam baa en béeb doonaa mi mín kinook iñaa wěñ gaba kiyewinda ga Kiristaanii.

²⁰ Binaa mi en ga duuy yaawúu'ciinaa, mi eni yaawúu' doonaa mi nookba. Hídaa ga dii mi aycii kipessoo ga Waasii Móryíisdáa tóoh, binaa mi en ga duuy buwii ay kipesba ga Waasii Móryíisdánaa, mi tumi haffoo fodii baa ayuk gawa doonaa mi nookba.

²¹ Fodaama, binaa mi en na buwii ayussii kipesba ga Waasii Móryíisdánaa, mi eni fodii baa aycii kipesci ga Waasii Móryís doonaa mi nookba. Moona déy, enndii an mi faali''ii Waasii Kooh; nam ki'en an mi ay kipessoo ga waasii Kiristaanii.

²² Mi en na buwaa ngëmaagaba yëgíssiinaa, mi tumi fodii baa ngëmaagari yëgíssii, doonaa mi nookba. Fodaama mi madi ga fíkíi baa en béeb fodaa daa mi laakki ya manda, ee mi tum tóoh bi laak gaba baa múc.

²³ Iñcaama tóohca, mi tumca ndaga Hewhewii winéwí'wii, doonaa mi ban, mi laak ga iñcii cinéwí'cii wa onohida.

²⁴ Dú ínohin dijófi' an en ga kifool kidewirohaa, béeb foolohcaa bërí fooli, wayee yíinoo rek yërí bayan ndamaa. Foolat kon jaaraa onanndúuwa kibeb.

²⁵ Foolohaa en béeb, en na kitagat faanfaagari-naa, hoonohi' hafci enaama ciyewin. Ya tumi

iñaama kiheel ndamaa maaño, wayee dū, dū tumi fodaama kiheel ndamaa yah bi taa'.

²⁶ Mi nak, mi fooli fodaama, mi leeloo kifool; mi lebirohi fodaama, mi leeloo kifeek;

²⁷ faanfiigoo, mi onoofa jam, mi tumifa iña nebpoo, enndiikanaa mi hay kiyéegal buwii Hewhewii winéwí'wii bi leehaa, mi dal kijafu ga fooh.

10

Pool nak bu-Korenti kiwatak ki'aamuk koof

¹ Mbokcii, mi waa' dū níindísuk iña hewee ga caasamuncaagaruuda: man ba béebba, ba enee ga fíldoo yaayeelaa kuliyukee waasaagabada, ee ba béebba ba paaffa giyyaa gaa.

² Daama, ga fíldoo yaayeelaa na ga dūuy giyyaa, man na béebba ba bētisi'ussa ki'en wíinoo na Móyíis.

³ Béebba, ba bokka kiñam ñamah wíinoo waa Kooh oneebada.

⁴ Béebba, ba bokka ki'an ban ga músúmaa Kooh oneebada. En ki'ena, ba béebba, ba anee ga músúmaama Kooh meyoheee ga atoh, waa bedeebada. Atohaama Kiristaanii yeri.

⁵ Moona déy, iña wēñ kiyewin gabada pesséeríi ga iña neb Kooh, keri tah ba foolukka yiinoo yiinoo ga dūuy egi'-dúndagaa.

⁶ Iñcaama laakka doonaa dū malak gacanaa, dū watuk kitaabuk neblaak-kumuun cibóní' foda gaba.

⁷ Dú jomin ban kiwatak ki'aamuk koof foda biiinoo gaba tumee kafa. Bídu ga Kéyítfaa an:

«buwaa yuŋga, ba aawwa kiñam na ki'an, lëehi'ta ba kolukka, ba aawwa ki'ëeñjoh.»[☆]

⁸ Watukat ban kifaanuk na baa en béeb fodaa bíinoo gaba tumee kaða: bo' bijúnni-daanjkaah-kanak na bijúnni-kaahay (23.000) kaanussa ga bes wíinooda.

⁹ Du watukat kitooñ Ha'mudii fodaa bíinoo gaba tumeeke ee goŋcaa doɓpaba, ba kaanndaða.

¹⁰ Watukat kiña'sukoh iñaa aaw ga Kooh fodaada bíinoo gaba tumeeke ee malaakaa Kooh sanjku'ida dúbí'tabaða.

¹¹ Kofeelcaama dalla bicaasammbuu doonaa du malak gacanaa du watuk, ee ca bidussa doonaa ca yúunnduu du bii du en na kipes ga jamaanucii méeñjohða.

¹² Kon nak, baa fu foon an fu yégisin gík béeb watuka, enndiikanaa fu hay kikeen.

¹³ Laakkii coonufaa tikkúu, faa biɓo' biliis koorukkiifa. Iñaa Kooh dígoh tooh tummbi, ee ya íisanndiirúu dú tiku coonufaa paaf daa doolicaagarúu eem. Saycaa coonu tikkúu tooh, Kooh waayuki'túu ban halaa dú rëcohan en danaa dú yégis ga fíkí coonucaama.

¹⁴ Kon, dú bii mi keeñukinda, úsaayat tooh iñaa en koof.

¹⁵ Mi ínohin an mi wo' na buwaa laakin hel, kon iñuma mi wo''úuda malakatti bi jof.

¹⁶ Kaasii wibarkéelí'wii tah du gërëmi Koohða, saycaa du anwa tooh, enndii wërí teewoh ñífi Kiristaanii aamuki'tuu tah du en wíinoo naridane? Ee mbúuriima du weeli kiñamða,

[☆] 10:7 10: 7 Malkat Eksoot 32: 6.

enndii wëri teewoh faanfii Kiristaanii sarahohu tah d'u en wiinoo naridane?

¹⁷ Mbúurú wiinoo wëri laak, ee hídaa ga dii d'u yewinda tooh, d'u en faan fiinoo, ndaga d'u béebpuu d'u bëri boki kiñam ga mbúurii wa wiinooda.

¹⁸ Malakat ga heetaa Isarayeel, binaa ba tum sarahaa, buwaa ñami koynohkaa sarahaada, ba enirii wiinoo na Koohe?

¹⁹ Mi waa' ya kiwo' daama? Koynohkaa tumu sarahda, ka na kooffaa tooh, ca laak jeriñ hene?

²⁰ Ó'óo, mi waa' kay kiwo' an sarahcaama tumu ga koofcaada, en ki'ena ca aawi ga seytaanicii, wayee aawiri ga Koohe. Ee nak, mi waa'tii d'u bok dara na seytaanicii.

²¹ Dú mínoo ki'an kaasii Ha'mudii, d'u an ban kaasii seytaanicii. Dú mínoo kiñam ga kankii Ha'mudii, d'u ñam ban ga kankii seytaanicii.

²² Ati d'u waa' ki'ayluki' Ha'mudii? Ati d'u foon an d'u wëñnji dooli?

Tumat tooh bi Koohe laak ndam

²³ Kayoh an «Iñaa neβ bo' tooh, mίνndi kitum», wayee enndii tooh jof kitum. Iñaa neβ bo' tooh, mίνndi kitum, wayee enndii iñaa en tooh yégísdí buwii ga ngëmiigaba.

²⁴ Ken hanat kiheel rek iñaa gën gari, wayee ya heelat ban iñaa gën ga mooroomci.

²⁵ Béeb iñaa toon ga marsi, d'u mίνinndi kiñam ee kaa meekisohat ki'ínoh yen ga, en danaa d'u yahoo hel ken.

²⁶ En ki'ena, Këyítfi wo' an: «Kakayfi na béeb iñcii en gadá, cuu Ha'mudii»✧.

✧ 10:26 10: 26 Malkat Kañcaa 24: 1.

27 Binaa baa gëmbii ga Yéesu, bayyúu kiñam ee dú took kikaraa, iñaa dú tofdu tooh ñamat ee kaa meekisohat ki'ínoh yen ga, en ñanaa dú yahoo hel ken.

28 Wayee bo' wo''úu an: «Koynohkii meyooh ga kii tumsee sarah ga kooffaada», kaa ñamatka ndaga baa yéegalinnúuka yaama, kisanj hel ken yah ga iñaamada.

29 Mi wo' loo kiyah helaa, enndii waa garúu tahhoo kiwo' wayee waa gari. En ki'ena, mi mínin kitum iñaa nebpoo, wayee mi yahka ya kitumoh mi yahi hel bo' yiliis bi baama atti'iroo ga tumeencaagoo caama.

30 Iñaa mi ñam ee mi gërëmin Kooh gawada, iñii tah ya bo' yeeroo kiñaawal ga ñamahaama mi gërëmoh Kooh gawada.

31 Kon, waa dú ñam, waa dú an, béeb iñaa dú mín kitum, ndamaa Kooh hotukat ga.

32 Kaa tumat dara iñaa tahan kibúuk buwii ga baakaa', ennda ga yaawú'cii, ennda ga buwii enussii yaawú'da, béeb bu-jaangii Kooh.

33 Tumat fodiigoo: ga iñaa en tooh, mi guu'guuluki ga kitum iñaa neβ buwii béebba. Mi heeloo iñaa gën garoo rek, mi heeli iñaa gën ga bibo' biyewin, doonaa ba múc.

11

1 Taabukattoo ga iñii mi tumida, fodii dii mi ban, mi taabuk Kiristaada.

Ekuk beti na yaal ga duuy jaangu

2 Mi yii kañjúu ga dii dú bii níindísukkoo ga iñaa en toohda na ga dii dú abin yah kanak ga iñcii mi jëgí'túuda.

³ Wayee nak, mi waarin d'ú ínoh íñii yii: Ga yaaloo yaal, Kiristaanii en hafa. Ga beti nak yaal y'eri en hafa ee ga Kiristaanii Kooh y'eri en hafa.

⁴ Béeb yaal, yaa en na kikiim Kooh wala kiyéegaloh wo'eenaa meyo ga Kooh, binaa ya ekuk baanunaa lak ya e'tii Kiristaa yii en hafda, céé'.

⁵ Ee beti, binaa fa en na kikiim Kooh wala kiyéegaloh wo'eenaa meyo ga Kooh, ya tes haf buucucaa, lak fa e'tii yaal yii en hafda, céé': fa man na betifaa húusukin.

⁶ Kon, binaa beti misoorukkiinaa, fa namat kinenuk hen. Ee waa kihúusuk wala kinenuk íña kaci ga beti, kon ya misoorukat hen.

⁷ En ki'ena, yaal jomoo ki'úul hafaagari ndaga ya nataal Kooh ee y'eri teewoh ndamii Kooh. Beti nak, y'eri teewoh ndamii yaal.

⁸ En ki'ena, Kooh bebpii ga beti ya sakka yaal, wayee ya beb ga yaal, ya sakka beti.

⁹ Enndii yaal y'eri Kooh sak ndaga beti. Beti y'eri Kooh sak ndaga yaal.

¹⁰ Íñaama tah, beti jomin ki'úul yen ga hafaagari, kiteewoh an yaal en hafa, ee ban, ndaga malaakacii.

¹¹ Moona déy, ga enii d'ú en wíinoo na Ha'mudiida, beti mínoo kika' hançi ya foñ yaal ee yaal mínoo kika' hançi foñ beti.

¹² En ki'ena, daa beti bewohu ga yaal sakussada, yaal ban límukohi ga beti ee ba banak, ba meyo ga Kooh.

¹³ Malakat ga haffúu rek, jekin moos beti kíimi Kooh, ya tes haf buucuue?

14 Dú malak ga dii ëldúna en danaa, dú hay kihot an kibay fen fihóorí' enndii ndam ga yaal.

15 Ee ga beti nak, iñaama ndam gari. En ki'ena, fen fihóorí' eru beti kikún hafaagari.

16 Binaa laak baa waa' kinookoh ga iñcumanaa, ya ínohat an dí tumoo giliis gaa dal guma ee buwii ga jaangii Koohda tumoo iñaama ban.

Cuuníinfi Ha'mudii

17 Ga iñii mi yah kiwo' yii nak, mi kañorúu ga: hídohcii laaki ga díkaantirúuda ëewdohhiirúu fikíi ga waasii wayee ca baatirúu kisoofdoh fenoo.

18 Ee sah, ga iña mi ðeβ kikelohda, an: saycaa dú hídoh kikíim Kooh tooh, kihégískoh laak ga díkaantirúu ee iñaama mi saminndi kigëm.

19 En ki'ena, kihégískohkum ga díkaantirúuda jom kilaak hen, doonaa buwii ga díkaantirúu yëgisin gíkda, ba hotuk.

20 Kon binaa dú hídirukohaa, dú mínoo kiwo' an cuuníinfi Ha'mudii fëri dú en na kiñam.

21 En ki'ena, saycaa dú hídoh kiñam tooh, baa en béeb gaawtuki kiñam kanukaagari. Këri tah laaki garúu buwaa ñambii ee lak bíinoo baa laal.

22 En lak kiñam na ki'an doñ hídírohhuunaa, dú mínoo ki'eem ga kaancaagarúune? Iñii tah ya dú faali'ii bu-jaangii Kooh? Iñii tah ya dú kikaci'lukohi buwii hóomí'tiida? Dú waa' mi wo''úu ya? Mi kañattúu ga iñaamane? Múk, mi kañoorúu!

23 En ki'ena, mi jëgí'túu iña mi bewoh ga Ha'mudiida an: ga wekaa Yéesu, Ha'mudii

tíku ga yah buwaa sagohee narída, ya beɓpa mbúurú,

²⁴ ya gërëmma Kooh gawa, ya weelsohhawa, ya wo''a an: «Wii wërí en faanfiigoo erohu ndaga dúda; tumat iñuma, dú niindísukohiroo.»

²⁵ Fodaama ßan, ga waa ßa lëehí'ta, ya beɓpa kaas-biiñ, ya wo''a an: «Wii wërí teewoh kifili-imunkii ki'askii Kooh pok na buwiigari, kooroh ga ñifiigoo yah ki'aamu ndaga dúda. Saycaa dú an ga tóoh, tumat ka kiníindísukkoo.»

²⁶ Saycaa dú ñam ga mbúuriima, dú an ga kaas biiñiima tóoh, lak dú yéegaloh kikaankii Ha'mudii ee iñaama yah bi ga daa ya hayan.

²⁷ Kon nak, bééß baa fu ñam ga mbúurii Ha'mudii, wala fu an ga kaasiigari ee fu e'tiiri céé' ganaa, ínohaa an fu tooñin faanfii Ha'mudii, fu tooñin ñifiigari.

²⁸ Kon ßaa en bééß malaksukohat hafci dijófi', lëehíraa ya han kiñam ga mbúuriima, ya an ga kaasiima.

²⁹ Baa fu ñam ga mbúuriima, fu an ga kaasiima, ee fu halaattii ga faanfii Ha'mudiinaa, ínohaa an fu nookin aylukaa Kooh ga dookfu.

³⁰ Iñaama tah kidúukool na kiihboon yewin garúu, bi biyewin garúu kaanin.

³¹ Wayee nak binaa d'u dewoh ga kimalaksuk haffuunaa, Kooh atti'ooruu.

³² Ee binaa Ha'mudii atti''uu watinaa, ya enduu na kiko' doonaa bërínaa ya yah ki'atti' buwii bibóni'ßii kikaand'a, d'u bokidohsoo ga.

³³ Kon mbokcii, binaa d'u hídirukoh kiñam cuunínfaa Ha'mudiinaa, yaa en bééß sekat mooroomci.

³⁴ Laak yaa yaab lool garúunaa, ya ñamat ga kaanci paay, doonaa hídhohciigarúu enoo iñaa tahan Kooh atti''úu. Iñcum tes mi jom kilóogísohda, binaa mi hay dumanaa, mi malakca.

12

Iñcii Helii yisela'í'yii onohida

¹ Mbokcii, dú hay ga loo iñcii Helii yisela'í'yii onohidanaa, mi waa'tii dara appúu kúmpa ga.

² Dú ínohin an, kudewaa, ga wii dú pes ga kiyiifa'da, dú nooksee fodii búumí', dú baa jaamuk koof, iñcaama mínoo kiwo'da.

³ Kèrí tah, mi waarin dú ínoh iñii yii dijóff': baa taam na Helii Kooh, wo'oo an Yéesu araamin. Ken mínoo kiwo' ban an Yéesu yèrí en Ha'mudii, enndii an Helii yisela'í'yii yèrí onndika kiwo'aa.

⁴ Iñcii Helii yisela'í'yii onohida, ca wóotírohin, wayee Helii onohicada ya yíinoo.

⁵ Iñcii sasohu kitumda, ca wóotírohin, wayee Ha'mudii sasohcada ya yíinoo.

⁶ Iñcii Kooh oni buwii kitumda, ca wóotírohin, wayee ya yii ya mínlukoh béeb kitum iñaa en toohda, ya yíinoo.

⁷ Fodaama, baa en béeb garuu laakin iñaa Helii yisela'í'yii onndi ki'amdoh béeb buwii gëmindá.

⁸ Yii, Helii onndi kiñaañ ga kiwo'; yay, Heliima onndi kilaak hel ga kiwo'.

⁹ Heliima onnda bo yiliis kilaak ngëm wiyëgísí'; Heliima wa rekda, wa onnda ban bo' yiliis kiwëkí' dúukoolí';

10 yiliis yaa, Heliima onndi kimín kitum kíntaan. Bo' yiliis, Heliima onndari kiyéegaloh Wo'eenaa meyoh ga Kooxda; yiliis, Heliima onndari kimín ki'ínohsoh iñaa meyoh ga Helii Koox na iñaa meyoh ga helcii cibóní'cii. Bo' yiliis, Heliima onndi kiwo' lakcaa bo'-súusúus kelohooa; yiliis, Heliima onndi kilóogísoh lakcaama.

11 Heliima onohi iñciima tóohcada, ya yíinoo doṅ. Yaa en béeb ya wa'taa iñaa bokkii na waa mooroomfu, foda ya waarohkada.

Jaangii mēdírohu na faan bo'-súusúus

12 En ki'ena, faan fa fíinoo, wayee cée'cii en gada yewinin. Cée'cii béebca nak, ga dii ca hín kiyewinda tóoh, béebca cēri bok ennda faanfii fa fíinoo. Man fodaama ga Kiristaanii.

13 Du béebpuu, ḍu bētísi'u ga Heliima en wíinooḍa, kibok ki'en faan fíinoo ga Kiristaanii: ennda yaawúu', ennda baa enndii yaawúu', ennda ñaam, ennda baa enndii ñaam, ḍu béebpuu ḍu bokin ki'éníru ga Heliima.

14 En ki'ena, faan enndii cée' wíinoo, wayee ca yewinin.

15 Binaa kot wo' an: «Waa mi enndii yah, mi bokkii ga faanfii», iñaama enndii kayoh. Ki'enndii yah, hoonohoowa ki'en cée' ga faanfii.

16 Ee binaa nof wo' an: «Waa mi enndii kuhas, mi bokkii ga faanfii», iñaama enndii kayoh. Ki'enndii has hoonohoowa ki'en cée' ga faanfii.

17 Binaa bo', faanfaagari béebfa enee tóoh hasaa, eneenaa ya mínan na kikeloh? Ee bo',

faanfaagari enee tóoh nofaa, eneena ya mínan na ki'éeñduk?

¹⁸ Kooh nak, cée'cii ga faanfiida, waa en tóoh ya hanohdínwa ga daa ya waarohwada.

¹⁹ Binaa faanfii béebfa enee tóoh cée' wíinoo dogaa, eneena wo'soo faan.

²⁰ En ki'ena, cée'cii ga faanda yewinin wayee béebca cëri bok ennda faanfii.

²¹ Kon, kuhas mínoo kiwo' yah an: «Mi laakkii sooli garaa!». Ee haf mínoo kiwo' kotcii an «Mi laakkii sooli garúu!».

²² Iñaama sah mínoo kilaak. Cée'cii ga faanfii ee du am an ca wëñ kilaakoo doolida, ca laakin solu wiyaak.

²³ Cée'cii en ga faanfii ee du tíkkii darada, cëri du wëñ ki'e' cée'. Fodaama, cii en ga faanfii ee ca moroo kiwo'da, toputu'si hen bi jof.

²⁴ Ee cée'cii en ga faanfii ee ca hotukinda, soolukkii kitoputu' iña hinda. En ki'ena, Kooh sakin faan ya tumba bi cée'cii tikussi darada, ca wëñ ki'eru cée'.

²⁵ Ya tumin iñaama, en danaa kihëgískoh laakoo ga díkaanti cée'cii faanfii, wayee waa en béeb amdoh caa tesda.

²⁶ Binaa laak iña mesik cée' wíinoo ga faanfinaa, béeb cée'cii tesda yéen mesiklaataama. Ee binaa cée' wíinoo ga faanfii eru ndamaa, béeb cée'cii tesda cëri boki nawa kinebluk.

²⁷ Dú béebpúu, dú bëri en faanfii Kiristaa, ee baa en béeb garúu ya cée' ga faanfii fiima.

²⁸ Kooh fal buwii ga jaangii fodaama: ya kuliyuki' apotaa'cii, ya tíkka seldíiga-Koohcii ga, ya tikissa jëgírohcii ga. Lëehí'ta buwii ya on

kimín kitum kíntaanda tíkka ga, bii ya on kimín kiwéki' dúukoolda tíkka ga, bii ya on kimín kidímalohda tíkka ga, bii ya on kimín kikuliyuk mboolooda tíkka ga, bii ya on kimín kiwo' lakcaa bo'-súusúus kelohooda han ga kitík.

²⁹ Man enndii béeb en apotaa'? Man enndii béeb en seldíiga-Kooh? Man enndii béeb mín kijégíroh? Man enndii béeb mín kitum kíntaan?

³⁰ Man enndii béeb mín kiwéki' dúukool? Man enndii béeb mín kiwo' lakcaa bo'-súusúus kelohoo? Man enndii béeb mín kilóogísoh lakciima?

³¹ Kon, kaantukohat kilaas ga iñcii Helii yisela'í'yii onohi wěñ kiyakda. Diimada nak, mi hayyúu kiteeb waas wiliis waa gën waascii tóohca.

13

Kiwaaroh wěñ kiyak iñaa en tóoh

¹ Luu enee an mi mínin kiwo' béeb lakcii buwii na ban caa malaakacaa, binaa mi waa'tii buwiinaa, lak mi enndii dara. Mi man na jéelēelaa en na kitíp wala hanaa en na kitíp ee ca newoo ga nof.

² Luu enee an Kooh oninndoo kiyéegaloh wo'eenaa meyoh gari, mi ínoh kúmpafaa en tóoh, mi laak hel ga iñaa en tóoh, mi laak ngēm wiyégísi' waa onanndoo kimín kitooh janjan sah, en an mi waa'tii buwiinaa, lak mi enndii dara.

³ Luu mi warohee béeb alaliigoo buwii laakooda, mi eroh ban faanfiigoo, fa tēkiru*;

* **13:3** 13: 3 Laakin lēegísohcaa wo' daama an: «mi eroh ban faanfiigoo, mi bēwí' haffoo ga»

binaa mi waa'tii buwiinaa, iñaama laakdooroo jeriñ wiinoo.

⁴ Kiwaaroh taam na kimúuñdoh, kiwaaroh taam na kijof ga mooroomfu, kiwaaroh taambii na ki'iñaan, ka taambii na kindamuk, ka taambii na kibëwí' haffu.

⁵ Baa waarin bo' aasoo ga iñaa apohin kaci, ya heeloo rek iñaa gën gari hañci, gaawoo ki'ayluk, aboo aylook.

⁶ Baa waarin bo' safaroo ga iñaa júbpii wayee safari ga iñaan en kayoh.

⁷ Baa waarin bo' múuñdi béeb hen ga tóoh, ya laaki ngëm ga iñaan en tóoh, ya laaki yaakaa' ga iñaan en tóoh, ya tooki kikoork iñaan en tóoh.

⁸ Kiwaaroh faayoo. Kiyéegaloh wo'eenaa meyoh ga Kooh hay kileeh bes; kiwo' lakcaa bo'-súusúus kelohoo hay kileeh bes; kilaak hel hay kileeh ban.

⁹ En ki'enaan, ñu ínohoo bi mat ee wo'eencii meyoh ga Kooh ñu yéegalohida, ñu wo'ooca bi mat.

¹⁰ Wayee iñaan matinda hay bëríinaan, iñaan mattii leeh.

¹¹ Wii mi en oomaada, wo'eenndoo enee wo'een oomaa, halaattoo enee halaat oomaa, helloo enee hel oomaa. Ga dii mi enin yaakda, mi foñin iñaama oomaa enukohida.

¹² Watifii wati, ñu élmísi hen fodii baa malak ga seetufaa lee'tii. Wayee bes waa hay, ñu hay kihot jemeet ga hasciigaruu. Watifii wati ban, iñii mi ínohda mattii, wayee bes waa hay, mi hay ki'ínoh bi mat fodii dii Kooh ínohhooda.

¹³ Diimada nak, enaamacii kaahaycii cii cëri lísan kilaak bi taa', ennda: ngëm, yaakaa'

na kiwaaroh; ee wii wëñ ga kiyakda wëri en kiwaaroh.

14

Kiwo' ga lakaa bo'-súusúus kelohoowa na kiyéegaloh wo'eenaa meyoh ga Kooh

¹ Kon dírukát kiwaa' mooroombúu. Kaan-tukohat kilaas ga iñcii Helii yisela'í'yii onohida, wëñaa ga kiyéegaloh wo'eenii meyoh ga Kooh.

² En ki'ena, binaa bo' wo' ga lakaa bo'-súusúus kelohoonaa, ya wo''ii na buwii, wayee ya wo' na Kooh kep, ndaga ken ínohoo iñaa ya wo'da. Ya wo' wo'eencaa en kúmpa, caa Helii yisela'í'yii onndi kiwo'.

³ Wayee baa yéegaloh wo'eenaa meyoh ga Kooh, wo' na buwii kiyégísí' ngëmaagaba, ki-daasba na kidëlí' helcaagaba.

⁴ Baa wo' ga lakaa bo'-súusúus kelohoo, ya baat kiyégísí' ngëmaagari ga hafci. Baa yéegaloh wo'eenaa meyoh ga Kooh, ya yégísí' ngëmaa bu-jaangaa béebba.

⁵ Mi waarin d'ú béebpúu d'ú wo' lakcaa bo'-súusúus kelohoo, wayee mi wëñ kiwaa' d'ú yéegaloh wo'een, caa meyoh ga Kooh. En ki'ena, baa yéegaloh wo'eenaa meyoh ga Kooh ga lakaa buwaa kelohin, yëri wëñ buwaa kilaaki' jeriñ loo baa wo' ga lakaa bo'-súusúus kelohoo, wala book ya loogísoh iñaa ya wo'da, en d'anaa, ya on béeb bu-jaangaa kiyégís ga ngëmaagaba.

⁶ Mbokcii, binaa mi hay garúu, mi wo' narúu lakaa bo'-súusúus kelohoonaa, jeriñii wiida mi laakdanndúu? Iñaa gënda kay, wo'eenaa mi wo'an narúudfa ínohlukohhúu iñaa Kooh

teeɓpoo, wa ínohlukohhúu yen, wa yéegallúu wo'eena meyoh ga Kooh wa kijégí'túu.

⁷ Malakat ga iñcii típsida, fodii mbiib na riiti: binaa típaagaca koo'tii waasaa, ɓo' mínan na ki'ínoh iñaa mbiiwaa wo'da wala riitaa?

⁸ Ee ɓan kúlúɓ, binaa típussii bi lee', ɓuwaa ínoh iñaa laakɗanaa, bii meyanɓa kiheñohnee?

⁹ Fodaama ɓan, dú wo' lakaa ɓo'-súusúus kelohoonaa, ɓuwaa tuman na bi ɓa ínoh iñaa dú wo'da? Madan na dú wo' ga uurisii rek.

¹⁰ Lakcii ga ëldúnada, ga dii ca hín kiyewinda tooh, waa en béeb gaca laakin ɓuwaa laakiwa.

¹¹ Binaa ɓo' wo' lak ee mi kelohoowanaa, ɓaa wo' lakaada mi man gari fodii ɓaa meyoh ín ee ya man garoo ɓan fodii ɓaa meyoh ín.

¹² Kon nak, dú ɓii dú kaantukoh ga kilaas ga iñcii Helii yisela'í'yii onohida, namat kiheel kiweñí' ga iñaa yégísdan ngëmii ɓu-jaangii.

¹³ Këri tah, ɓaa wo' lakaa ɓo'-súusúus kelohoonaa, ya kíimat Kooh onndi kímín kilógísoh iñaa ya wo'da.

¹⁴ Binaa mi kíim Kooh ga lakaa ɓo'-súusúus kelohoonaa, keeñaagoo waa ga iñaa mi kíimda, wayee helaagoo gaa ga.

¹⁵ Kon mi jom na kitum? Mi kíim Koohaa, mi kíimanndi na keeñiigoo ee mi kíimaanndi ɓan heliigoo en ga iñaa mi wo'da. Mi yeek Koohaa, mi yeekanndi na keeñiigoo ee mi yeekanndi ɓan heliigoo en ga iñaa mi wo'da.

¹⁶ Fu en na kigërëm Kooh na keeñaagaraa don, fu wo' ga lakaa ɓo'-súusúus kelohoonaa, ɓaa en daama ee en sagac ga iñaamada mínan na kiwo'

«Aameen» ga iñaa fu wo'da ee lak ya ínohoo iñcaa fu wo'da?

¹⁷ En ki'ena, fu gërëmin Kooh bi jofin, wayee yii en daama ee sagac ga iñaamada, ngëmaagari, fu baattiiwa kiyëgísi'.

¹⁸ Mi gërëmin Kooh ga dii mi wëñnjúu bééþúu kiwo' lakaa bo'-súusúus kelohooda,

¹⁹ wayee ga d'uuy jaangu, kiwo' toonaa tiyëtúus taa bo' mín ki'ínoh gënëlloo kiwo' toonaa tijúnni-daanþkaah (10.000) ga lakaa bo'-súusúus kelohoo.

²⁰ Mbokcii, d'ú en na kihalaat ga yena, kaa bayat hel oomaa. Iñaa aaw ga yibóní', madat na oomaa ga, wayee en ga iñaa aaw ga kihalaataa, enat yaak.

²¹ Bíduunun ga Këyítfaa an:

«*Ha'mudii wo' an:

Mi hay kiwo' na heetaama ga lakaa ba ínohoo, kooroh ga kúuw buwaa meyoh ín, wayee bi wati ba yahhiroo kisúkúruk»✧.

²² Kon, binaa bo' wo' lakaa bo'-súusúus kelo-hoonaa, enndii buwaa gëmindá tahka, wayee iñaama teeþ buwaa gëmmbiida an Kooh waa'tii naþa kiwo'. Wayee binaa bo' yéegaloh wo'eenaa meyoh ga Kooþaa, enndii buwaa gëmmbiida tahka, wayee iñaama en kiteeþ buwaa gëmindá an Kooh waarin naþa kiwo'.

²³ Kon binaa bu-jaangaa bééþþa hídírukoh, bééþ aaw kiwo' ga lakaa bo'-súusúus kelo-hoonaa, buwaa enu sagac ga iñaama, wala buwaa gëmbii duum aasu garúunaa, ba wo'andii an d'ú nam kidof hene?

✧ 14:21 14: 21 Malkat Ísayíi 28: 11-12.

24 Ee binaa béeb aaw kiyéegaloh wo'eencaa meyoh ga Koohaa, baa gëmbbii duum wala baa en sagac ga iñaama aas garúunaa, iña ya keloh béeb wo'da hayyi ki'on kihot baakaaraagari ee ya ínoh an ya atti'uunun.

25 Fodaama, iñcaa dfaakukee ga keeñcida, ya meydohca fañ. Daama ya hay kiyí', ya yíp púk, ya jaamuk Kooh ee ya wo' ga fíkíi béeb an kayoh-kayohda Kooh yii ga leeloorúu.

Daa d'ú tínd'an jaangiida

26 Kon mbokcii, iñii yiida jom kilaak? Binaa d'ú hídoh, yii jom kiyeeek Kooh, yii kijégíroh, yíinoo kiwo' iña Kooh teeβpi, yiliis kiwo' lakaa bo'-súusúus kelohoo, yiliisyyaa kilóogísoh wo'eenaama. Iñcaama tumsat kibaat kiyégísí ngëmaa buwaa.

27 Binaa laak buwaa yah kiwo' lakaa bo'-súusúus kelohoonaa, bo' banak wo'at. Yewin bi yewinaa baahay wo'at ee enat yíinoo yíinoo, laak baa lóogísohi.

28 Laakkii baa lóogísohanaa, ba hanat kiwo' dara ga fíkíi mbooloomaa, ba wo'at ga helba eem ga díkaantíba na Kooh.

29 Binaa laak buwaa yah kiyéegaloh wo'eena meyoh ga Koohaa, enat bo' banak wala baahay baa wo'an ee bíinoo malaksukoh iña ba wo'da ati kayoh.

30 Wayee bo' yiliis yaa en daama, laak iña Kooh teeβpinaa, yaa en na kiwo'da, dekohat.

31 D'ú béebpúu d'ú mín kiyéegaloh wo'eena meyoh ga Kooh, wayee enat yíinoo yíinoo, en

danaa béeb mín kijaŋ yen ga wo'eenaa dú wo'da ee daasba ga ngëmaagaba.

³² Buwii yéegalohi wo'eenaa meyoŋ ga Koohda matuunun ga daa ba tíidiri iñiima Helii yisela'í'yii onba kitumda.

³³ En ki'ena, Kooh enndii Kooh logoh-logoh wayee ya Kooh jam.

Dú jom kitum fodii ka tumsi ga dūuy tóoh jaangucii buwii en buu Koohda,

³⁴ binaa dú hídírukohaa, beticum ba dekohat. En ki'ena, ba onussii da kiwo', ba jom ki'is tóoh ga yah yaalcum fodaa ka bídu ga Waasaa Móyíisda.

³⁵ Binaa ba waa' ki'ínohaa, ba sekat bi ba le' kaan, ba meekis yaalba. Beti tuuk ga jaangu wo'i, iñaama jekkii.

³⁶ Dú fooŋ an wo'eenii Kooh límukoh garúune? Ati dú fooŋ an dú doŋ dú bërí laas gawa?

³⁷ En laakin garúu baa tík hafci an ya seldíiga-Kooh, wala an ya yii na Helii yisela'í'yiinaa, ya jomin kitook an iñii mi bínndúu yii yërí Ha'mudii nakoh.

³⁸ Ee binaa laak baa tookkii iñii mi wo'danaa, ya ínohat an Kooh tookkiiri ban.

³⁹ Kon mbokcii, kaantukohat ga kiyéegaloh wo'eenaa meyoŋ ga Kooh wayee kaa hoonohat ken kiwo' lakaa bo'-súusúus kelohoo.

⁴⁰ Iña dú tum tóoh, tumatwa daa weñ kimo' ee hanat kilaak logoh-logoh.

15

Kimílískaa Kiristaanii

¹ Mbokcii, mi enndúu na kiníindís Hewhewii winéwí'wii mi yéegaleerúu, dú laassawa ee dú abin gawa bi wiyégísinda.

² Hewhewiima wërí onanndúu kimúc binaa dú am wa bi yégis fodaa mi yéegaleerúuwadanaa. Binaa dú ammbiiwa danaa, ngëmiigarúu enin sooy.

³ Mi deɓpúu kijëgi' iñaa mi ga kihaffoo mi laaseeda, ee wërí en an: Kiristaanii kaanin ndaga baakaa'ciigaruu fodaa ka bídu ga Këyítfaada,

⁴ ya acussa, ee ga besaa wukaahaywaa ya mílissa ga buwaa kaaninda fodaa ka bídu ga Këyítfaada.

⁵ Waa ennda da, ya feeñukka Pee'*, tíkka ga ya feeñukkaa béeb apotaa'caa bidaan̄kaah na banakbaa.

⁶ Tíkissa ga, ga waas kíinoo ya feeñukka ga tēelíbēecaagari iñaa wēñ bibo' bitēmée'-yētúus (500). Ga buwaama, laakin buwaa kaan ga wayee iñaa wēñ gabaɗa yii lís kipes.

⁷ Lēhí'ta, ya feeñukka Saak, tíkka ga, ya feeñukka apotaa'caa béebba.

⁸ Ga buwii ya feeñukda, mi yërí mēeñjoh ga, mi yii mi man na liiraa mattiida.

⁹ En ki'ena, mi yërí hanoh fenoo ga apotaa'cii béebba. Joobinndoo sah kibayu apotaa', ndaga mi dēkee ga kihatal ga kipes bu-jaangii Kooh.

¹⁰ Wayee Kooh ga kijofkiigari yërí onndoo ki'en bii mi en da, ee kijofkii ya teebpooda enndii sooy. Ee sah, mi lēgëyin iñaa paaf iñii apotaa'cii

---

* 15:5 15: 5 Teekaa «Kefaas» wërí wo'u ga bincii dii.

bíinoo lëgëyda. Wayee nak enndii mi, kijofkii Kooh taam narooda kërí lëgëyka.

¹¹ Waa en mi, waa en apotaa'cii tesda, Hewhewiima wërí dí en na kiyéegaloh, ee wërí d'ú gëm.

Buwii kaaninda hay kimílsu ban

¹² Waa dí yéegaloh an Kiristaanii mílsin ga buwaa kaaninda, mín na ki'en laak garúu buwaa wo' an kimíls laakoo?

¹³ En an kimíls laakoonaa, ya Kiristaanii ban mílissii.

¹⁴ Ee en an Kiristaanii mílssiinaa, iñii dí yéegalohda dara gaaga ee ngëmiigarúu enin buucuuc.

¹⁵ Ee ban, dí seedi'din Kooh iñaa laakkii ndaga dí yéegaloh an ya mílsdin Kiristaanii ee lak ya mílsi'tiiri, waa an buwaa kaaninda mílsanndii.

¹⁶ En ki'ena, en an buwii kaaninda mílsanndiinaa, ya Kiristaanii ban mílissii.

¹⁷ Ee en Kiristaanii mílssiinaa, ngëmiigarúu enin sooy ee d'ú bii lís kikoork baakaa'ciigarúu.

¹⁸ Ee en fodaamanaa, béeb buwii kaanu na ngëmaagaba ga Kiristaaniida níli'uunun.

¹⁹ En an yaakaarii d'ú laak ga Kiristaada eem ga kipeskiigaru ga ëldúna rekaa, laakkii bo'-súusúus yaa cal kiyërëm bi paaffuu.

²⁰ Kayohfii nak fërí en an Kiristaanii lëgísin halaa kimíls, ee fodaama ya teewohin an buwaa kaaninda hay kimílsu.

²¹ En ki'ena, bo' yíinoo yërí haydoh kikaan, fodaama bo' yíinoo yërí haydoh kimíls ban.

²² Fodii dii buwii béebba hay kikaan ndaga dii ba en wíinoo na Aadamada, fodaama ban,

béeb buwii en wiinoo na Kiristaaniidfa, ba hay kiboyukis kipes,

²³ wayee baa en béeb na wahtaagari: Kiristaanii lëgisin halaa, mílísín, ee bëriinaa ya hayisanda buwii en buucida mílísu.

²⁴ Lëehíraa, kileeh ëldúna tík ga: Kiristaanii hay kidúbí' béeb iñcii ga díkaanti d'ook na kakayda, béeb cii en na kinguuruk ga ëldúnada, béeb cii laakin dooli ga ëldúnada, lëehíraa ya ík Kooh Paamudii nguurii.

²⁵ En ki'ena, Kiristaanii jom kinguuruk bi ga daa ya togan ga d'ook béeb buwii sagoh narida.

²⁶ Ee kikaan kërí en iñii sagoh na buwii méeñjoh kidúbíruda,

²⁷ ndaga bidu ga Këyítfaa an: «Ya togin ga d'ook tóoh.» Wayee leerin an wo'eeniima an: «ga d'ook tóohda», Kooh bokkii ga, ya yii ya onndi kitoŋ ga d'ook tóohda.

²⁸ Ee binaa Kiristaanii toŋ ga d'ook tóohaa, ya kowukii, ya hay kitík tóoh ga yah Kooh yii oneeri kitoŋ ga d'ook tóohda. Fodaama Kooh hay kinguuruk, gom ga tóoh.

²⁹ Laakin buwaa bëtísi'uki ga teek buwaa kaaninda. En an kimílís laakoonaa, iñaama laak jeriñii wiida? En an buwaa kaaninda mílísanndiinaa, ba bëtísi'uki ya ga teek buwaama†

---

† 15:29 15: 29 Hewhewaama, ken ínohoo daa wa mandfa. Mínin ki'en an laakee baa kaan ee lak ya bëtísi'ussii, bo' yiliis tummbaka ga teekci. Laakin buwaa halaat ban an iñaama waa' kiwo' an kibëtísi'u, ga waama, man na kiharuk ndaga béeb baa taabuk Yéesu ee took kibëtísi'unaa mínin ki'apu.

³⁰ Ee dí ßan, iñii tah ya wahtaa en tóoh, dí tooni kumuunndíi ga?.

³¹ Mbokcii, wóorin an kooh-wíisfaa en tóoh mi híдох na kikaan fodii dii wóorinndoo an mi ndamukohirúu ga dii dú en wíinoo na Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruuda.

³² En an heñaagoo ga teeraa Efees na rap-luufcaada eemee ga dii ßo'-súusúus hotohiwadanaa, eneenaa wa jeriñanndoo ya? En lak ßuwii kaaninda mílissanndiinaa, kon dú tumat fodaa ka bídu ga këyítfaada: «Du ñamat, dú ani, ndaga kuwis dú hay kikaan.»

³³ Kaa dúkat haffúu ga iñaama: taaboh wibóni' yasohin jíku wijófi'.

³⁴ Soofdohat helciigarúu kayoh-kayohda, dú iis kibaakaa'. En ki'ena, laakin garúu ßuwaa ínohsoo Kooh. Kon dú jomin ga kikaci'!

Faanfaa dú mílísuhu nafada

³⁵ Heyna hay kilaak ßaa meekisoh an: «ßuwaa kaaninda ßa mílísan na? Ba hayisan na faanfaa man na»?

³⁶ Baama yëri lohoy hel! Binaa ßo' sok pesohaa pa jom kikaan hen paay bi pa paalaa.

³⁷ Binaa ßo' en na kisokaa, ya soki pesoh, mín ki'en beli wala pesoh piliis, wayee enndii kedikkaa meyi gada kéri ya sokee.

³⁸ Lëehíraa, Kooh meydoh ga pesohpaama kedik, ee ka man ga daa ya waa' ka manda: pesohpaa en ßéeb na kedikkaa jom ga kimeyda.

³⁹ Iñcii Kooh bínda wíinoo bokkii na mooroomci faan. Bo'-súusúus faanfaagari man hanfa, júu' faanfaagari man hanfa, selcii

faancaagaba man hanca, jëncii faancaagaba man hanca.

⁴⁰ Laakin iñcaa bídu en ga asamaan, laakin ban caa en ga kakayfii. Caa en ga asamaanda meliclaataagaca manndii na meliclaatii cii en ga kakayfiida.

⁴¹ Nohii meliclaatiigawa man hanwa, ñiidii meliclaatiigawa man hanwa, olcii meliclaatiigaca man hanca. Ee sah ku'olkaa en béeb manndii na mooroomci meliclaat.

⁴² Kimílskaa buwaa kaaninda yah kiman fodaama: faanfii acsi fodii pesohpaa soku, fa nopin, wayee fa mílsaa, fa nopsisoo bi taa';

⁴³ fii acsida sepi'in ee mínoo dara, wayee fa mílísfunaa, fa hay kimo' ee líif na ndam na dooli;

⁴⁴ fii acsida iñaa hotu-faan, wayee fa mílísfunaa, fa yah faanfaa líif na Helaa Kooh. Waa faanfaa en hotu rek laakin, kon faanfaa líif na Helii Kooh laakin.

⁴⁵ Kéri tah, bídu ga Këyítfaa an: «Aadama yii def kisakuɗa enin bo' yaa íikin. Aadama yii méeñjoh en Kiristaaniida nak, enin Helii onohi kipesɗa.»

⁴⁶ Bii taam na Helii Koohɗa enndii yëri ñewi kihay. Bii bay faanfaa fibuucuuc kesida yëri ñewi paay, lëehíraa, yii líif na Helii Koohɗa han kihay.

⁴⁷ Bii def kiwo'uda meyoɗ ga pëndël kakay, wayee bii yukanakyii meyoɗ asamaan.

⁴⁸ Bu-ëldúna faanciigaba man na faanfii bii def, saku na pëndëlɗa ee buwaa yah ga

asamaanda faancaagaba madan na faanfii yii meyoh asamaanda.

⁴⁹ Fodaama, du nataal Aadama yii saku na pëndël kakayda, du hay kinataal ban Aadama yaa meyoh asamaanda.

⁵⁰ Mbokcii, inii mi wo''úudfa wëri en an: faanfaa bayin koynoh na ñif mínoo kilam Nguuraa Kooh ee inaa nopin mínoo kilam inaa yahhii kinop bi taa'.

⁵¹ Mi hayyúu kiwo' inii yii ee en kúmpa garúudfa an: enndii du béebpuu du bëri yah kikooh ga kikaan wayee du béebpuu du hay kisúpítu.

⁵² Inaama hay kigaaw en fan kiñëpísiruk. Du hay kisúpítu binaa mbiiwaa méeñjohanda riiraa. Mbiwaa riiraa buwaa kaaninda hay kimílisu, ba bay faancaa nopandii bi taa'. Du nak, du hay kisúpítu.

⁵³ Faanfiigarúu yah kinopda hay kisúpítu fa en faanfaa nopandii bi taa', ee faanfiima yah kikaanda, fa súpítu, fa en faanfaa kaansisoo bi taa'.

⁵⁴ Binaa faanfaa yah kinop súpítu faanfaa nopandii, ee faanfaa yah kikaan súpítu faanfaa kaananndiinaa, inii yii bídu ga Këyítfaada dal kilaak an: «Kooh laakin ndam wimëti' ga dook kikaan, ka dúbín»✧.

⁵⁵ Éey kikaan ndamiigaraa wada?

Éey kikaan kútúnkaagaraa kada?✧

⁵⁶ Kútúnkii kikaan kéri en baakaa', ee baakaa' bewohi dooliigari ga Waasii Móyíis.

✧ 15:54 15: 54 Malkat Ísayí 25: 8. ✧ 15:55 15: 55 Malkat Osee 13: 14.

⁵⁷ Kooh kañsat ya yii ya onnduu kilaak ndam ga dook kikaandá, kooroh ga Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu.

⁵⁸ Kon mbokcii mi keeñukinda, abat bi yégís, d'ú tuuk tek d'ú kaantukohat ga lëgëyii Ha'mudii; ínohat an lëgëyii d'ú en na kitumi' Ha'mudiida enoo sooy.

16

Hëelísaa nëgírohu kiwosoh bu-jaangaa ga Yéerúsaleemda

¹ Diimada, d'ú paafat ga loo iñcaa jom kinëgírohu kidímal buwaa en buu Kooh ga teeraa Yéerúsaleemda. Tumat d'ú ñan fodaa mi nak buwaa ga jaangucaa ga gohaa Galasiida.

² Dímaasaa en tooh ñaa en ñééñ iñaa ya laakida, ya nísat ga ya faan hañ ga kaanci. En ñanaa, ken sekoo mi hayaa, iñcaama han kinëgírohu.

³ Binaa mi hay dumanaa, buwaa d'ú tananda, mi hay kitík kopa'caa d'ú erohanda ga yahña, mi wosña ña ñayca Yéerúsaleem, mi ñín këyít ña ñaydoh.

⁴ En sooluk mi ñan mi karaa, ña hay naroo kitaam.

Iñcaa Pool waayuk kitinda

⁵ Mi hay garúu kihay wayee mi koorohan paay gohaa Maseduwaan, ndaga mi jom da kikoo'.

⁶ Mín ki'en mi hayaa, mi en narúu bi sam kimaañ, wala sah mi yuñ duma bi fiyoonfii paaf. Ee iñcaama hayyúu ki'on d'ú amdohhoo ga ñaawiigoo bi mi le' daa mi aawda.

⁷ En ki'ena, mi waa'tii rek kikooroh garúu, mi hottúunaa mi paaf. Mi yaakaarin ki'en narúu bi sam kimaañ, Ha'mudii onndookanaa.

⁸ Wayee mi yugan dii ga teerii Efees bi ga hewii Pantakot.

⁹ En ki'ena, Kooh lëgísdiindoo hal wiyaak, waa onandoo kitum lëgëyiigari dii, hídaa dii buwii mi jom naba kilenkōh yewinda tooh.

¹⁰ Binaa Tímotée le' dumanaa, abatti yah kanak, en danaa keeñci soos, ndaga fodiigoo ya tum lëgëyii Ha'mudii.

¹¹ Kon ken hanatti ki'eew. Binaa ya en na kiboyukaa, eratti iñaa ya soolukda bi ya mín kihay bi garoo. En ki'ena mi sekki, ya na mbok-kerceencum benndida.

¹² Apoloos mbok-kerceeniigarúu nak mi daasinndi waas ciyewin kihay garúu ya taam na mbok-kerceencum en na kihayu dumada, wayee ya waa'tiika kitum diimada, hanaa ya koluk ganaa, ya hay.

Iñcii mēēñjoh Pool ebil bu-Korenti kitumda

¹³ Enat weceñ, dū am ngēmii bi yëgís. Kaa niikat ee enat gík.

¹⁴ Béeb iñaa dū tum taabat ga na kiwaaroh.

¹⁵ Mbokcii, dū ínohin an Estefanaas na bu-kaanci bēri en buwaa dēb kigēm ga Yéesu Kiristaa ga béeb bu-gohaa Akay ee ba bēri en buwaa erohin haffa tooh ga ki'amdoh béeb buwii en bu-Koohda. Kon nak mbokcii, mi kíimmbúu,

¹⁶ kelohdat buwaa man fodaama, ba na béeb buwaa taam naba ga lëgëyumda.

17 Keeñjoo sooseera seb ga wii Estefanaas, Footinatiis, na Akaykiis hayu garooda. Ba tumdinndoo iñaa ki'úsaay hoonohhúu kitumi'toorida

18 Ba deldin helloo fodaa ba delíree hellúuda. Kon mbokcii, buwaa man fodaama, abatba yah kanak.

Tañkoh

19 Bu-jaangii ga gohii Aasíida bii kēñí'túu ga. Akílaas na Pírísíl, ba na buwii hídírukohu ga kaanbada, bii kēñí'túu ga dijófi', ga teekaa Ha'mudii onnduu ki'en wínooda.

20 Mbok-kerceencii en diida béebba bii kēñí'túu ga. Kēñdohat béebpúu d'ú mígínoh haf, taam na kiwaaroh.

21 Kēñdohii mēñjohda, mi Pool, mi yéri bínwa na yahhoo.

22 Laak baa waa'tii Ha'mudiinaa, Kooh cojatti! Maranataa*!

23 Mi yii kíim Yéesu Kiristaa barkeellúu béebpúu.

24 Mi waarinndúu d'ú béebpúu, ndaga dii d'u en wínoo na Yéesu Kiristaada.

---

* **16:22** 16: 22 Maranataa ga lakaa yaawúu'caa wéri en an «Ha'mudii haya!»

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870